

Từ chuyện bầu cử: Nhìn sang Thái Lan, ngẫm về Việt Nam

12/5/2023

Phạm Phú Khải /VOA

Các ứng cử viên Thủ Tướng Thái: Paetongtarn Shinawatra (giữa), Srettha Thavisin (phải) và Chaikasem Nitisiri (trái) chào hỏi công chúng tại sân vận động the Thunder Dome Stadium, Bangkok, 5 tháng Tư.

Phần lớn những người lãnh đạo hay phát ngôn nhân của các đảng chính trị lớn và trung đều khá trẻ. Paetongtarn Shinawatra, con gái út của Thaksin Shinawatra, mới 36 tuổi, ứng viên của đảng Pheu Thai.

Chủ Nhật 14 tháng 5 này, người dân Thái sẽ đi bỏ phiếu để bầu chọn những người đại diện của mình vào quốc hội. Bầu cử này rất quan trọng không những cho đất nước và người dân Thái, mà còn ảnh hưởng đến địa chính trị vùng. Trong nước, nếu đối lập Thái thắng, mà mọi dấu hiệu hiện nay đều cho thấy là như vậy, nền dân chủ tại Thái Lan sẽ được củng cố và đất nước sẽ đi qua một bước ngoặt mới. Hiến pháp Thái sẽ được viết lại, trong đó vai trò của quân đội sẽ giảm thiểu để củng cố chính trị và giảm thiểu nguy cơ quân đội khuynh loát. Ngoài nước, quan hệ ngoại giao, thương mại và an ninh giữa Thái Lan và Miến Điện, giữa Thái Lan và Trung Quốc, cũng như giữa Thái Lan và Hoa Kỳ, sẽ thay đổi nhiều nếu là chính quyền dân chủ, không phải quân phiệt.

Nhìn chung, không chỉ người dân Thái háo hức chủ động đi bỏ phiếu để thay đổi tương lai đất nước của mình, sau hai thập niên bất ổn. Bao nhiêu chính quyền và người dân trong vùng và xa xôi cũng trông chờ kết quả bầu cử kỳ này.

Tuy kết quả sơ khởi sẽ được biết vào, hay sau, Chủ Nhật này, kết quả sau cùng về đảng nào sẽ đủ ghế để hình thành chính quyền, và ai sẽ làm Thủ tướng, có lẽ một thời gian sau. Có khi đến tháng Bảy mới

biết kết quả. Trừ khi đảng Đối lập là Pheu Thai, hay Move Forward Party, đều thắng lớn và liên minh với nhau, hoặc liên minh với các đảng chính trị khác. Hai đảng này liên minh với nhau thì có khả năng đủ ghế nắm quyền, nhưng sẽ làm cho phía quân sự và bảo thủ lo âu, đưa đến nguy cơ bất ổn chính trị về sau. Tóm lại, tuy có dấu hiệu phe đối lập sẽ thắng cử lớn, điều vô cùng quan trọng trong nền chính trị Thái là [khả năng thương lượng](#) giữa các đảng chính trị sau bầu cử để tạo thế liên minh mạnh và ổn.

Lần này 500 ghế sẽ được bầu lại, trong đó 400 ghế được bầu từ các khu vực bầu cử từng dân biểu, và ứng viên nào được nhiều phiếu trước sẽ thắng (first-past-the-post voting); 100 ghế còn lại nằm trong một lá phiếu riêng mà cử tri dùng để bầu trực tiếp cho các đảng chính trị ghi danh. Muốn thành lập chính quyền không phải chỉ cần 251 ghế trở lên, mà là 351. Lý do là theo hiến pháp Thái, muốn hình thành chính quyền thì phải có đa số ghế, bao gồm 500 ghế hạ viện cộng với 200 ghế thượng viện, tức phải có 351 ghế trở lên. Trong khi đó 200 ghế thượng viện hiện nay, nhiệm kỳ 5 năm kể từ năm 2019, chưa cần bầu lại, nhưng số ghế này mang tính cách quyết định để các đảng liên minh với nhau hình thành chính quyền. Đây là sự dàn dựng của phía chính quyền kể từ bầu cử năm 2019, do phía quân đội đưa ra mà đại diện là Thủ tướng Prayut Chan-o-cha hiện nay. Cũng vì nguyên do này nên rất khó để bất cứ một đảng nào chiếm được hơn quá bán 350 ghế.

Cuộc vận động bầu cử tại Thái Lan trong những tuần qua rất là sôi động vì tính cách lịch sử và tầm quan trọng của kỳ này. Trong bao nhiêu điều tích cực và lạc quan này, xin được tóm tắt ba điều đáng chú ý nhất, như sau.

Một, là tính cách trẻ. Phần lớn những người lãnh đạo hay phát ngôn nhân của các đảng chính trị lớn và trung đều khá trẻ. Paetongtarn Shinawatra, con gái út của Thaksin Shinawatra, mới 36 tuổi, ứng viên của đảng Pheu Thai. Cô vừa mới sinh đứa con thứ hai cách đây gần 2 tuần. Hai ngày sau cô đã bắt đầu lại chiến dịch vận động tranh cử. Cuộc [thăm dò mới đây](#) cho biết có 27.55% người dân Thái muốn tín nhiệm cô làm Thủ tướng Thái. Pita Limjaroenrat, người đứng đầu đảng MFP, cũng chỉ mới 42 tuổi, vượt qua mặt cô Paetongtarn đứng đầu danh sách người được ưa chuộng làm Thủ tướng nhất, 29.37%. Những khuôn mặt [trẻ sáng, đầy năng lực](#), là thế hệ mới tại Thái Lan đang tích cực tham gia gánh vác chuyện quốc gia. Trong khi những người lớn tuổi khác như Srettha Thavisin của Pheu Thai, hay đương kiêm Thủ tướng Prayut Chan-o-cha, thì không được nhiều cử tri ủng hộ làm nguyên thủ quốc gia.

Hai, là tính năng động. Trong gần ba năm qua, khát vọng thay đổi nền chính trị và năng lượng tích cực đã tự nó chuyển hóa nước Thái. Bao nhiêu nhà hoạt động làm tất cả những gì cần làm để góp phần tạo niềm hy vọng thay đổi. Có người cạo đầu. Có người đổ sơn lên đầu. Có người khoả thân. Tất cả chỉ muốn bày tỏ khát vọng thay đổi chính trị. Bất chấp sự đàn áp thô bạo của cảnh sát, vòi nước, hơi cay v.v... hàng ngàn người vẫn xuống đường đòi thay đổi hiến pháp, thay đổi chính quyền, và cải tổ luật khi quân. Trong những tháng ngày qua, những người như [Rukchanok Srinork](#), 28 tuổi, đạp xe đạp với loa cầm tay đi khắp nơi vận động cho chính mình, ứng viên cho đảng MFP. MFP đang tiến hành một chiến dịch bầu cử [táo bạo và thách thức](#), và chiếm được sự quan tâm của nhiều người, nhất là giới trẻ.

Ba, là tính đa nguyên. Kỳ bầu cử này có [tổng cộng](#) 70 đảng chính trị tham gia, trong đó 67 đảng tranh cử cho 100 ghế dành riêng cho đảng phái. 43 người tranh chức thủ tướng, 4781 người tranh cho 400

ghế dân biểu và 1898 tranh cho ghế đảng. Các đảng chính trị nổi bật là Thai Sang Thai Party, Move Forward Party, Chart Thai Pattana Party, Bhumjai Thai Party, Pheu Thai Party, Phalang Pracharath Party, United Thai Nation, Ruam Thai Sang Chart Party, Democrat Party. Có lẽ sẽ không có đảng nào đủ mạnh để đứng một mình thành lập chính phủ, nội các hay bầu chọn Thủ tướng. Nếu Pheu Thai hay MFP liên minh với đảng của quân đội như Phalang Pracharath Party hoặc United Thai Nation thì khả năng đảo chánh sẽ giảm thiểu, nhưng lại có thể mất đi cử tri ủng hộ mình. Chính tính đa nguyên này đã làm nên một nước Thái đầy năng động.

Ngọn gió thay đổi lớn đang thổi mạnh tại quốc gia Thái Lan. Phong trào dân chủ đang chiếm ưu thế trong khi liên minh phía quân sự giữa Thủ tướng Prayut Chan-o-cha và Phó Thủ tướng Prawit Wongsuwan, hai người đứng đầu cuộc đảo chánh năm 2014, đã tan rã. Tuy tòa án hiến pháp, ủy ban bầu cử và ủy ban chống tham nhũng của Thái được [nhét đầy](#) bởi những người được xem là trung thành với chính phủ quân sự, những gì đang xảy ra trên đất Thái rõ ràng là sự chuyển mình tích cực và mạnh mẽ, nhanh hơn dự đoán của cả những nhà hoạt động đấu tranh.

Chỉ trong vòng hai năm, sự đàn áp bắt bớ những nhà hoạt động và các cuộc biểu tình của giới trẻ Thái đã làm phong trào gần như tan rã. Bây giờ niềm hy vọng lạc quan về dân chủ tràn đầy trở lại.

Tính cách trẻ, năng động và đa nguyên của xã hội Thái Lan đang tạo sự chuyển mình của nước này. Cho đến khi nào Việt Nam mới hội đủ các điều kiện này nhỉ?

<https://www.voatiengviet.com>